

CPZ Ignacij Hladnik

Tržič

Correggio - CASČENJE DETETA - c. 1510

Slovenski božič

po narodnih napevih uglasbil

MATIJA TOMC

(1899 - 1986)

Tržič, 24. december 1986 ob 23.00

Tržič, župnijska cerkev,

sreda, 24.12. 1986 ob 23²⁵,
in
četrtek, 25.12. 1986 ob 17²⁵.

V spomin Matije Tomca (1899 - 1986)

Matija Tomc: SLOVENSKI BOŽIČ, kantata
za soliste, zbor in orgle

LJUDSKA: SVETA NOČ

Lojze Mav: * GOSPOD, USMILI SE
* SLAVA

Luka Dolinar: ZORI NOČ VESELA

LJUDSKA: RAJSKE STRUNE

Leopold Cvek: RADUJ, ČLOVEK MOJ

Lojze Mav: * SVET
* BLAGOSLOVLJEN
* JAGNJE BOŽJE

LJUDSKA: BOŽJI NAM JE ROJEN SIN

Avgust Cerar: POČIVAJ MILO DETECE

Leopold Belar: ŽE POČIVA VSA NARAVA

LJUDSKA: GLEJ ZVEZDICE BOŽJE

* Lojze Mav: PASTORALNA MAŠA
na slovenske božične napeve

SLOVENSKI BOŽIČ

Veselite se, ljudje, sveti Jožef v mesto gre,
sveti Jožef in Marija
gresta v mesto Betlehem.

Marija:

Hiti, hiti, Jožef, da jerperge dobiš,
da mene v letem cajtu od zunaj ne pustiš.

Jožef:

Le čakaj, čakaj, D'vica, bom jerperge dobil
pri žlahti svojga strica bom jerperge dobil.
Oh dajte nama streho,
k' od daleč sva prišla.

Krčmar:

Jaz imam streho le za te,
k'mi kaj skupit dadé.

Krčmarica:

Le venkaj, potepuha, nam takih treba ni
k'nema, da b'kupil kruha.

Krčmar in krčmarica:

Le pojta spred oči!

Jožef:

Oh, kaj bo, kaj bo, D'vica,
jerperg nisem dobil.
Od žlahte svojega strica
sem venkaj spelen bil.
Lepo, lepo vas prosim samo za jerperge,
bomo brez vse večerje,
da b'ble le jerperge.

Krčmar in krčmarica:

Kaj nisva ti že rekla, za vaj' tu strehe ni?

Jožef:

Oh, kaj bo, kaj bo, D'vica,
jerperg nisem dobil.

Šla sta ke po gmajn'ci v leseno štalico,
kamor so ti pastirci živinco vganjali.

Marija in Jožef:

Ven iz mesta sva prišla, tamle štalico vidiva,
tam na gmajn'ci revno štalco,
kjer notri prav mrzlo je.

Jožef:

Oh, kako se nam godi!
Božja štalca, mrzla si.
Kako bova prebivala,
ker tak štalca mrzla si.
Oh, kako se nam godi,
za večerjo tud' nič ni.

Marija:

Nič ne maraj, ljubi Jožef,
saj večerje treba ni.

Prešla je noč, prišel je dan,
kdo b'se ne veselil kristjan,
ker se je Jezus nam rodil
v tem cajt božičnemu mestu Betlehem.
On je tak ponižen bil,
da se je v štalci rodil,
trpel je uboštvo in mraz,
vse je storil za nas.

Gor, gori sprebudite se,
ker polnoči je zdaj,
pri Betlehemu vidi se ena svitloba zdaj.
Nad eno štalco čez stoji en šajn z nebes,
Marija Jezusa rodi, angelci so pri nji.

Pastirc' ovčice pasejo, ne vejo, kaj je to,
ker tičice vkup letajo, se čudijo zato.
Gredo vsi k štalici, gori na stehici
pojejo vsi lepo na glas,
če je glih velik mraz.

V luftu gori nad štalico
je slišat prav lepo,
ker spet pojejo angelci, dajejo čast Bogu.
Voščijo svet' večer in vsem ljudem lep mir,
kater' so dobre volje zdej,
pri teh je Bog vselej.

Angel:

Pastirci, vstanite in se predramite,
veliko veselje oznanim zdaj vam.
Pri Betlehem mestu in kmalu pri cesti
že v štalci na slamci 'no dete leži.
Nocoj ste dobili, kar ste si voščili,
Mesija je rojen in Bog je zdaj z vam'.
To dete častito, v plenice povito,
je v jaslce d'jano, ročice moli.

Prvi pastir:

En angel me je klical, je rekel:
Gori vstan',
sonce bo že ven prišlo, ni cajta več ležat!

Drugi pastir:

Jaz sem pa urco slišal, k'je bila polnoči,
grem hitro tjakaj gledat,
kaj se tako svetli.

Pastirji:

To ni človeško petje, to je preveč lepo,
ni Jurče, tud' ni Miha,
tud' jaz ne znam tako.
To so taisti angelci, k'tako lepo pojo,
k temu mlad'mu Detetu čast, hvalo dajejo.

Prvi pastir:

Al' koga mu bom ofral,
k'sem vbožen revež sam,
'no jagnje 'mam, če tega dam,
pa pojdem petljat sam.

Pastirji:

Le dajmo mu kaj ofrat,
pa gremo brž naprej,
saj Jurče bo že prišel,
saj dobro za pot vej.

Drugi pastir:

Imel sem par golobčkov,
še tiste sem prodal,
to jagnje bom pa nesel,
za ofer ga bom dal.

Ker zora se dela, že skoraj bo dan,
Devica rodila je v štalici tam.
Pastirci gredo, žvižgajo pojo,
prot' Betlehem' v mesto z veseljem gredo.

Jožef:

Ljub' Jezušček zdiše, ker burja vanj piše,
odejo zanj iščem, dobiti je ni.

Marija:

Zato pa jaz pojem: O dete ti moje,
s' zapustil v nebesih veselje svoje.

Marija in Jožef:

O pojte vsi kmali sem k Jezuščku,
k štali,
da bi mu čast dali, k' trepeče za nas.

Marija se joka z avoljo otroka,
ker kovrtca nima, da b' djala ga čez.

Prvi pastir:

Med volom ino oslom eno dete leži,
en star mož ino žena pa tam zraven kleči.
Kaj pravite vi, kaj je to?
Kaj bi to mlado dete b'lo?
Jaz menim prav zagvišno,
da Jezus je z nebes.

Pastirji:

Kaj hoč' mo fantje striti?
Častiti prav Boga!
Dol mor' mo poklekniti, prositi Jezusa.
O Jezus, ti nam gnado daj,
da pridemo v sveti raj,
se s tabo veseliti v nebesih vekomaj!

Eno je Dete rojeno,
aj rojeno
notri u mesti Betlehem.

Marija:

V eni preprosti štalici, aj štalici,
v enih oslovskih jaslicah.

Spoznal ga je oslič, v olek,
da je to Dete pravi Bog.
Kir je stvaril zemljo, nebo,
človeku dal dušo, telo.
Za rojstvo mi zahvalimo,
ljubo Devico Marijo.
Ki je rodila Jezusa,
Zveličarja vsega sveta.

V temu času božičnemu,
hodi to Dete hvaljeno.

Pastirji:

En trošt mi prinesemo vam:
Mesija je zdaj rojen nam!
Prišla je ta presveta noč,
prišla je iz nebes ta luč.
Jezus vam bo sedež dal,
v njega imen' pojemo zdaj,
naj bo vaš patron vselej!

Pritekla je zdaj tista noč,
prišla je k nam nebeška luč.
Bodi čiščen', Dete rojen',
kir je z ljubezni prišlo na svet.

SLOVENSKI BOŽIČ

V sedilo kantate "Slovenski božič" je zbral in uredil po starih slovenskih božičnih pesmih dr. Niko Kuret, romanist in etnolog. Po narodnih božičnih napevih pa je Slovenski božič uglasbil, ter povezal v celoto Matija Tomc (1899-1986) in ga izdal leta 1938.

"Slovenski božič", ki se poslušalcu hitro priljubi zaradi preprostih, toda ganljivih in všečnih melodij anonimnih ljudskih pevcev, ki jih je Tomc harmoniziral v skladu z njihovim izvorom in povezal z učinkovitimi prehodi in modulacijami. Kantata se da izvajati kot koncert v cerkvi, ali pa na odru s sceno in igralci, saj je skladatelj v partituri podrobno opisal dogajanje, sceno in način izvajanja. Sodelujejo:

Jožef- bariton
Marija- sopran
krčmar- bariton
krčmarica- alt
prvi pastir- tenor
drugi pastir- bariton
angel- sopran
pastirji- moški zbor
mešani zbor
in
orgle.

SLOVENSKI BOŽIČ

PO NARODNIH NAPEVIH
UGLASBIL MATIJA TOMC

MATIJA TOMC

se je rodil 25. decembra 1899 na Kapljiščih pri Metliki. Ko je obiskoval gimnazijo v Novem mestu, je začel pri kapiteljskem organistu Ignaciju Hladniku podrobneje spoznavati glasbo. V Ljubljani pa je v gimnazijskih letih sodeloval v zboru in orkestru šentvidske gimnazije. Tudi njegove prve skladbe segajo v ta čas. Na Dunaju je po enoletnem kaplanovanju v Mokronogu nadaljeval s študijem orgel in kompozicije. Leta 1931 je začel predavati glasbo na škofijski gimnaziji v Šentvidu pri Ljubljani, pozneje pa še na šoli Glasbene Matice in na Glasbeni akademiji. Leta 1946 je zaradi pomanjkanja duhovnikov odšel za župnika v Domžale, kjer je ostal vse do svoje smrti, 8. februarja 1986. Leta 1982 je bil Tomcu podeljen častni doktorat teoloških znanosti na Teološki fakulteti v Ljubljani.

V Tomčevem skladateljskem opusu prevladujejo vokalne skladbe, čeprav je pisal tudi za posamezne instrumente, komorne sestave in simfonični orkester. Od njegovih latinskih maš izstopa "Missa Immaculati Cordis Mariae" (1943), "Stopil bom k oltarju" (1932) pa je najbolj znana slovenska maša. Napisal je tudi zborovska oratorija "Odrešeniku sveta" in "Kruh iz netes" ter kantato "Križev pot" (1942). Poleg neštevilnih manjših del cerkvene tematike ni opuščal posvetne glasbe, kjer so prav priredbe ljudskih pesmi neprekosljive v svoji pristnosti.